

FÜGGETLEN LAPOK

A t. közönséghez!

Ismert dolog t. olvasóink előtt, hogy a „Független Lapok“ a jövő év elejétől fogva, napi lappá válnak, s hogy címét is megváltoztatjuk. Közéledvén az év vége, sietünk t. olvasóinknak, illetőleg a katolikus nagy közönségnek tudomására hozni, „Autonomia“ címre változott lapunk, részletes Programját. Így hangzik az:

Az alkotmány visszaállítása, új államjogi alapokat adott a 67-ki kiegyenlítésben. Ezen alapok, hazánk közjogi helyzetét lényegesen átalakíták. Politikai, ügyi, társadalmi intézményeink, szükségkép bevonattak az okszerű fejlődés kényszerébe, mely az új jogelvek alkalmazásából származott. De az államrendezkedés törvényes menete arányában nagyobb és mozgásában lassabb vala, semhogy ma már, közjogi helyzetünk befeszített jogállapotokkal dicsekedhetnék. A közel napok munkájánál fennmaradt közjogi kifejtés és belügyeink gyökeres reformja, egyszersmind azon feladatok megoldását tartalmazza, melyeket az 1848. XX. t. cz. a vallások „egyenjóságára és viszonyosságára“ által jelzett. Ezen törvényes rendelete az új alkotmánynak, a kath. egyház eddigi jogviszonyait az állam irányában felbontá. Új rendezkedés szüksége állott be tehát a kath. egyház külvilágában.

Folyó év október 1-jén történt első mozzanata, a kath. egyház világi vonatkozású ügyei átalakításának. A kath. egyes tanácsok, midőn a világi hívek képviselőinek t. nyomó többségét fogadta el alapul a teendő alkotásoknak, azon fölvetel sajátította el, melyet a „Független Lapok“, az 1848-ki emlékirat folytán képviseltek.

Azonban, az október 1-én kath. egyes tanácsok, csak a képviselőt alapelvét mondotta ki: a szervezet alakját, a tényező jogkörét nem formulázta. Ez kell tehát, hogy egyik fő feladata legyen egy oly közlönynek, mely a magyar katolikusok millióinak jogos óhaját, érületét szabadelvű irányban kifejteti, azt továbbra is képviseli, s annak a szervezkedés megállapításának módozataival szemközt független kifejezést adni szándékozik.

Erre vállalkozik az „Autonomia“ Tizenhárom egész hó súlyos törekvései középett, „autonomia“ volt a jelszó, melynek valóságát, — talán elmondhatjuk, hogy a „Független Lapok“ felvilágosult hazafisággal és következetes józan szabadelvűséggel küzdöttek.

Most, midőn a kivívott cél, mármár érett gyümölcsként hull a katolikusok ölébe, nincs ok, mely visszatarthatna, hogy az eddig eszményt, ma mint legközelebb befejezendőt ténylet, tulajdon neve alatt képviseljük.

Ezért változtattuk át a „Független Lapok“ címét „Autonomiára“! Programunk lényege azonban nem változik. Egy éven túl, következetes hűséggel vallott elveinket, átviszük az „Autonomiába“ is.

Programunk tehát ez: a kath. világi hívek túlnyomó többségének képviselete, s az exigiencia szintjére helyezett keresztülvitele az 1848-ki Emlékiratnak.

A kath. egyház korszakos és a vallási jogegyenlőség alkotmányos fogalma, oly autonómia, vagy is, oly egyházi önkormányzatot követel, mely a híveknek és papságnak, közös, de arányos képviseletéből állván, a világiakkal is közös érdekek és ügyek intézésében és befolyásolásában, a papság és hívek költsönös jogainak és érdekeinek tiszteletét vallja.

Az „Autonomia“ tehát, a magyar kath. egyház önkormányzatának összes tényezőit, vagy is papságát és híveit, együtt, az az in solidum fogja képviselni. Mely hivatásból önként következik, miszerint:

ővni és védeni fogja az egyházi joghatóság elévülhetlen tekintélyét és igazait; védeni és oltalmazni fogja az alsópapság érdekeit és jogos igényeit az autonómiában;

hű támasza és szószólója lesz a hívek méltányosság és korszellem követelte józan befolyásának és képviseletének.

Mindezen hármas tényező törvényes egységű a fölött, függetlenségben fogunk öröködni, s gondunk lesz, hogy azok egyike sem csapongjon át a kimért határon, mely belviszályt és rendbontást okozna az autonómia kebelében.

Tiszteve az államtörvények szentségét, az interconfessionális viszonyok oly útját fogjuk egyengetni, mely a mily katolikus, egyszersmind oly hazafias legyen.

Szorosan megkülönböztetvén az új társadalom szellemében politikailag szintegy mint egyháziilag is követelt állami és egyházi érdekeket; az államnak az egyházra károsító sőt nem ritkán veszélyes beavatkozására alakuló érintkezése ellenében, a „szabad egyház“ fogalmát bölcs valósággá akarjuk emelni a „szabad államban.“

Ez okból közjogpolitikánk pártállásoktól független, de nemzeti; törvényes, de határozottan szabadelvű lesz.

Az autonómiának, mint felekezeti társulásnak jogait, csak a felekezeti érdekek körére szorítkozónak vallván, nem óhajtuk, hogy azok a közös alkotmánytörvényekre föltétlenül gátlólag hassanak vissza.

Nem tagadjuk az állam abbéli jogát, hogy tulajdon céljainak valóztatására, államiskolákat állíthasson; nem engedjük azonban, hogy az állam az egyház azon jogos szabadságát gátolja, mely szerint az autonóm felekezeti iskolákat alapíthasson, szervezhessen és azokat vezethesse.

Magából foly, hogy habár ezután nélkülözendő is az egyház az állammal frigynek volt előnyeit, azért egyházi és iskolai alapítványainak tulajdon és birtokjoga, szent, sérthetetlen marad, s mint ilyeneket, az államkezelése alól, az autonóm képviselet kezébe kívánjuk áthelyezni.

Az egyházi javak és jószágok, mint határozottan felekezeti vagyonnak állami javakká való deklarálása, vagy pedig az egyházi céloktól elvonatása ellen, az államtörvényileg biztosított felekezeti és társulati jogok, nem különben a tulajdonjog nevében kártással fogunk küzdeni.

E mellett egyszersmind, belreform kérdéseink szabadelvű és maradandó újításához, teljes erőnkkel járunk.

Jelenen, oda fogunk törekedni, hogy az alsópapság nagy többségének, aránytalanul beosztott, nyomorult anyagi helyzete, mint sok elkeseredés és hivatalmulasztás szülő oka, lényegesen javíttassék. Hogy a néptanítók sorsa megjobbíttassék.

Iskoláinknak a korszerűségeket szivónálára való emelése egy józan és egészséges népnevelés létesítése érdekében, semmi fáradságot nem kimérendünk.

Fölsimerve, a változott időviszonyok aramlásával szemben, az egyház érdekében metán tarthatlanokká vált egyes fegyelmi intézmények elismerendő módosításának kimaradhatlan szükségét, a jövő év végnapjaira egybehívott egyetemes római zsinat alkalmából, állandó rovatot nyitunk minden, a nevezett zsinatra vonatkozó irodalmi munkák ismertetésének és tárgyalásának; nem különben nyílt tért adunk, a papság és hívek okszerű és a kanonok körén belül mozgó nézeteinek, óhajának.

Mindezen nemes törekvésekben, az egyházi és társadalmi alakulások, békés, megnyugtató közvetítést, destructiv rombolások, a szabadság, és hatalom, szilárdítását, féktelenség és önkény veszélyei nélkül akarjuk eszközölni.

Egy erős, és hazafias katolikus közvélemény alkotása, s annak, a magyar fő és alsópapság köré való irányítása, nem csak a hitegység kapcsát fogja szilárdítani, hanem népszerűséget, kellő tiszteletet is szerez a vallás hivatott vezéreinek számára. Fokozza azok cselekvési hatását; bizalmat áraszt a nemzet kebelébe irántuk.

Ezen tisztelet és bizalom, melyet ilykép maga a nemzeti közvélemény fog fűzni a magyar fő és alrendű papság homlokára, az önkéntes becsülés, mely az oltár szolgáit illeti: titkos malaszt lesz, mely a hívek nagy zömét kegyelettel fogja szoros kapcsolatba vonni papjaihoz, a híveket és papságot a magas püspökökhöz!

Kellő egyházi és világi irodalmi erők csoportulása lapunk körül, kezeskedik annak leendő értékéről.

Igyekeznünk fogunk irányunk és módorunkban, a mai műveltség és a szent ügynek megfelelő ildomoságot, komolyságot és méltóságos magatartást szem elől nem tévesztetni. A külföldi eseményeket kimerítő részletességben és rögtönös gyorsasággal közöljük. Szemléink biztos tájékozással szolgálódnak a nagyobb események horderejét illetőleg.

Kiterjeszkedünk a társadalmi és irodalmi élet összes viszonyaira. Adunk mulattató tárcacikket, korszerű regényeket, beható bírálatokat, érdekes történelmi rajzokat.

A mező- és nemzetgazdaszat vezetésére szakértő férfakkal szövetségünk. Komoly figyelemmel kísérendjük a munkásmozgalmakat, ezen első rangú társadalmi kérdést. Ennek közvetítésére, egyik szakemberünket nyertük meg.

Mindezek után az „Autonomiát“, a hazafias kath. közönség lelkes pártfogásába ajánljuk. Töle figg, hogy az ige testté legyen!

Pest decz. 8. 1868.

Zoványi J. Mihály,
az „Autonomia“ tulajdonos szerkesztője.

Pest, decz. 6.

A „Pécsi Lapok“ m. hó 12 ki száma tüzetes hozzászólást adott a kath. autonómia kérdéséhez. Mely alkalommal a „Független Lapok“ról következőleg nyilatkozik: „A Független Lapok“... irányja olyan, hogy ki fog elégiteni, bármely szabadelvű katolikus is, ha a szabadságot nem téveszti össze a féktelenséggel és az üdvös változtatást a felforgatással. Ezen lapnak nagy érdeme van, hogy a kath. autonómia kérdése annyira is van, a mennyire jelenleg látjuk; ez figyelemmel kísér minden mozzanatot, mely az autonómia vonatkozású és így belső biztos tudomást szerezhetünk az állásáról. És ha e néhány sorok csak annyi eredménye is lenne, hogy e lapoknak megénk katolikusai között nagyobb olvasó kört szerezne, örülnénk, mert egy lépéssel előbbre vittük az ügyet.“

Szíves köszönet az őszinte nyilatkozatért. Annál értékebb az reánk nézve, minthogy a „Pécsi Lapok“nak a kath. autonómia szövegét nevezett cikke tiszta, alapos, oly correct katolikus és mégis szabadelvű nézete. Ken alapszik, hogy lapunk mulasztást követne el, ha bár rövid vonatkozásokban, nem térne azokra vissza.

Az álláspont és elvek, melyeket a „Pécsi Lapok“ érdeklített cikke a kath. autonómia kérdésében elfoglalt, teljesen egyező és azonos a „Független Lapok“ által kitűzött és vallott alapelvekkel. Örövendünk, midőn oly kitűnő kath. értelmiség körében mozgó vidéki lap, melynek fűgésége, journalistikai reputációja, szerkesztőjének ismert hírneve újabb erőket hoz védelmére és hódítására azon katolikusoknak, melyek egyházgyűlések társadalmi

és közjogi rendezkedésének egyedül képesek korszerű és állandó alapot nyújtani, s melyeket ilyenekül ismertek és fogadtak el államférfiaink és politikusaink első rangú tekintélyei.

Vajha hazánk többi vidéki lapjai is ily határozottsággal és értelemmel karolnák fel a kath. autonómia ügyét! Nem felekezeti, s nem egyházi kérdés az csupán; annak bölcs és népszerű megoldása, sokban érintkezik alkotmányunk fejlődésével, közjogi és politikai függetlenségünkkel nemzetgazdasági gyarapodásunkkal, közmívelődési haladásunkkal, a polgári béke és közszabadság sorsával!

Igen helyesen mondja a „Pécsi Lapok“ nevezett cikke, hogy a katolikusok autonómikus szervezkedéséhez, tömörüléséhez véleményegység kívántatik.

Ezen véleményegységnek, hogy létrejöjjessen, legelsőbb is a sajtóban kell megfogamzania. A „Pécsi Lapok“ őszinte lépést tettek a véleményegység létrehozása érdekében. S minthogy ezen lépés, a „Független Lapok“ elveiből vezetett le. Laptársunkat, mi, s elveink összes barátai, magyar szívességgel üdvözöljük a közlekedőt. Isten hozta!

Közötte és köztünk a vélemény egyezés és kapcsolat könnyű. A katolicitás és hazafiság összehozott bennünket a szabadelvűség útján. Együtt haladhatunk. S mindazok, kik jó szándékkal lépnek a felvilágosult katolicitás és hazafiság ösvényére, az alapelvek egységében mindenkor hű frigyességre találhatnak bennünk.

Más véleményeket tisztelünk. Bármily irányúak legyenek azok, míg követőkkel

birnak, létezésük jogosult. Ha lassítják is a fejlődés kovácsolását, használunk, mert az életrevaló elvek átszűrődését, megállapodását, kényszerítik. Aztán megbuknak.

Kérjük a „Pécsi Lapokat“, hogy a magy. kath. autonómia ügyét felkarolni és támogatni ezután sem szűnjének meg.

Hangok a vidékről.

Vörösvár, decz. 2. án.

Vannak, kik a „Független Lapok“nak mostani címéhez oly kiváló, mondhatom megnyugtató előszeretettel viseltetnek, hogy a változás vagyis az „Autonomia“ elnevezés felvételére elkedvetlenednek, gyanulva velük meg kebelük, s félnek: hogy a „Független“ ek nem lesznek többé függetlenek, mi pedig e lapoknak egyik főfőrdeme.

Itt előre kell bocsátanom, hogy én sem minék, mi emberi, feltétlen híve nem vagyok, azonban a dolgot sem szeretem dhamarkodni.

Csekély nézetem szerint az „Autonomia“ is eléggé kifejezi a függetlent. Sőt tekintve átalakulási törekvésünket, az „Autonomia“ cím igenis jól illik egy oly lap homlokára, melynek főfeladata egy mennél tökélyesebb kath. autonómiának kivívása.

Ki a „Független Lapok“at figyelemmel kíserte, meg lehet nyugodva, hogy ugyanazon szerkesztő vezetés alatt az „Autonomia“ is megfelelő várakozásunknak. Kinek pedig ez sem volna elég, ne feledje: hogy az „Autonomia“tól — ha elveivel meg nem egyez — minden pillanatban — még pedig bíró nélkül — bucsut vehet.

Vannak ismét, kik vérmes reményeikben tulajdonságnak az „Autonomia“t illetőleg, s

hiszik erősen, hogy az fényes pártolásban részesülend. Én e szívem választottaihoz a legszentebb hévvel szeretnék csatlakozni, de nem én vagyok oka, hogy ezt még sem tehessem! Hej! mert jól ismerem én fajunkat, s igaz az, mit a „Független Lapok“ 189. sz. olvastam: „... hogy a kath. papság a bizonyos oldalról jöhöt nyomások, befolyások, a megszokott kinttetési és rangkorsági spekulációk alól magát emancipálja, csak kevesek megbecsülhetlen jellemében látjuk!“ És én attól tartok, hogy az utókor elmondandja róluink: eltemetettek egy, mint kik jobblétre és szabadságra sem felvergődni nem bírtak, sem arra méltók nem voltak!

Óvakodjunk tehát a szélsőségektől és félve — de épen azért kettőztetett hévvel — munkálkodjunk.

Van még két szerény indítványom az „Autonomiá“t illetőleg.

1. Szerenzen minden a „Független Lapok“nak jelenlegi előfzetője még legalább is egy új pártolót, legyen az világi vagy pap. (Az ide mellékelt 5 forint kérem addig is a „Független Lapok“at az ürömi plebánus ur részére az alábbi cím alatt megküldeni.)

2. Legyen az „Autonomia“ valamivel olcsóbb mint a jobbféle napilapoknak bármelyike.

Meglehet ez utóbbi indítványomnál a kedélyes olvasó kötel után néz elmondom indokaimat.

Mi magunk is gyakran irtóznunk egy mástól; a világiak általán szölvá legalább is tartózkodnak fölünk és így nem lehet reményünk, hogy az „Autonomiá“ra tömegesen előfzetendnek. Meglehet, hogy később az

„Autonomiá“val megismerkedve, többen fogják pártolni mint a kath. status közönségét. De lehetnek olyanok is, kik így ítélnek: az „Autonomia“ jó, de nem jobb az én lapomnál, tehát megmaradok ennél. Ha azonban látja, hogy jó is olesó is, valószínűleg ehhez fog szegődni. Legalább hasonlót elégszer hallottam. S magam is mint szigorú gazda két egyenlő jó közül mindig az olcsóbbat választom. Nekünk pedig szemünk előtt kell, hogy lebegjen lapunknak mennél tágas körbeni elterjedése.

Ez utóbbi indítványomat visszavonom, ha annak lehetőségét az önkényes adakozások kilitásba nem helyezik. Én felajánlom 1/2 évi fizetésemet = 25 ft. o. é.

Rajta siessünk! Isten velünk!

Németh József,
segédlelkesz.

Országgyűlési tudósítások.

A képviselőház decz. 3-án délutáni ülésében a Budapest számára előterjesztett külön kisajátítási törvényjavaslat végmészavazása volt napi renden. Ez megtörténvén felvételét a vájkai postaszervezés s minden részvétel nélkül elfogadtattott. A további tárgyalásokra nézve határozatot, hogy holnap délelőtt csak rövid ülés tartatván, az osztályok dolgozzanak s este kerüljenek a tárgyak nyilvános ülés elé.

A decz. 4-ki délelőtti ülésben Ivánka Inre a katonai bírások ügyében azt indítványozta: terjesszen a miniszterium a legközelebbi országgyűlésen egy törvényjavaslatot elé, a polgári hatóságok jogkörének e részbeni megszorításáról Simonyi Ernő a hadbírói javaslattal ellen szintén egy külön indítványt ad be.

Arjegyzetek és minden utasítás kívánatra bekuüldetik.

108.60
100.—
99.25
89.75
85.50
96.0
75.2
81.00
94.—
98.10
116.90
46.40
5.25
9.88
1.67
117.—

A gyűlés méltóságjelöven folyt le folytatása következő napokban folytatattik. A vizontlatásig.

Széchenyi Jenő.
r. l.

Felső Tolnából decz. 3.

Egy igénytelen észrevétel a népközlői közönynek és kötelek tantárgyak alaptervezetnek kidolgozására összehívott bizottság értekezletének jegyzőkönyvi kivonatára. Az alaptervezetben az éneklés-is kötelek tantárgyát fételték, és így a néptanító kötelekességévé, — különösen a „nemzeti, népies, társaskörök, gyermek és iskolai dalok“; — feleltet székességek lánám az egyházi, és templomi énekek tanítását, — primo loco, és szigorú kötelekességévé tenni, — miután falukon az iskolai tanítás a templomi szolgálattal mindenhol egy személyben van összekötve; — mert fájdalom! van a néptanító urak között egynemely, ki annyira szereti magát emancipálni az egyházi járom! — aól, — hogy tudok helyet, hol a tanító 10—12 év alatt egyetlen egyházi énekre sem bírta vagy akarta az iskolás gyermekeket tanítani, — s míg a fiataliság templomon kívül ünnepek és vasárnap délutáni órákat énekel és dalolással tölti, — a templomban isteni szolgálattal hallgatni kénytelen, — vagy egy kettő minden összhangzás nélkül egy némely verset, — mennyt az öreg éneke után hallásból tanulhat, — énekel! — s így 10 év multával a mester, solo — sokszor a legügyetlenebb, áhítat nélküli dalolással fogja nem emelni, hanem zavarni a templomi ájtatosságot! — dacára annak, hogy az illető tanító a helybeli pap, és községi előjárók által az énektanításra barátságosan, és hivatalosan felszólított volt.

Észrevételem szigorú, de fájdalom! igaz. —

Nem minden pap képes az énektanításra, — de ha képes volna is, — legjobb akarattal bár, — de mester nélkül, kinek a ének hivatali kötelekessége, és szakmájához tartozik, — ezélt nem érhet.

Az egyházi énekek célzati s alapos tanítására, és éneklésére rendes kézikönyvek már vannak, — a fiataliság pedig mint templomok kivül, ugy templomban is szivesen s örömmel énekel, ha tud. B. B.

BELFÖLD.

Hazai ügyek.

Az 1859-ki budget dolgában decz. 3-án pénzügyi bizottság által beadott jelentések megerősítik az előbbi tudósításokat. A rendes költségvetésben mutatkozott 4,500,000 frt deficit fedeztetik teljesen az északi vaspálya elsőbbségi költségei és adóhátralékok által; az extraordinarium 10,500,000 frtnyi deficitjét, miben a honvédség felszerelése 7 millióval szerepel, fedezik jelezőleg biztosított követelések és díjak, a pénzügyminiszter felhatalmazatik kamatozó pénzügyi utalványok kiadására, melyek aztán visszaváltatnak. Vasutakra előirányoztatik 21 millió, köztük van különösen az északi vaspályára folytatása Losonc és Zólyom felé, ugyazintén a Miskolc-Putnok közti vonal. A pesti lánchíd szabadalmának megvásárlása a bizottság által ezáltal el nem fogadottat, de megemlíttetik egy vasúti összekötő híd szükségére.

A közös hadügyminiszter egy rendelete a katonaságnál megszünteti a bürtönt mint fegyelmi büntetést.

Azon proclamatiókra vonatkozólag, melyeket Oláhországban hazánkba becsapásznak, egy bukaresti lap, a „Terra“ következőleg nyilatkozik: „Valóban mi fogna történni, ha az erdélyi románok, hallgatván az innen küldött felhívásokra, felzendülnének, meliőt mi elég erősek volnánk őket támogatni. Nemesak haszontalan vértanúságra volnánk kárhoztatva, nemesak hogy a régi elnyomásba kerülneek vissza, hanem az elnyomást újabb visszatámadások fogják súlyosbítani. Ezért elvünk mindig az volt, hogy előbb mi belől erődjünk, önléttünk biztosítsuk, aztán gondoljunk területei nagyobbodásra és segítségadásra. Ez a mi jövőnk, s a velünk egy vérből erdélyieknek, mert mi nyernének ezek, midőn mi őket fel akarván szabadítani, saját léteüket döntönek meg? Vajjon nem fog-e azzal a románság egyetemének helyzete súlyosb lenni? Midőn nem akarunk valamit, azt vagy suttjuk, vagy akadályozzuk. A „Románit“ és az erdélyiek egyéb barátait hová sorozzuk? Szeretjük hasonlót a majomhoz. Mi tehát a kormányunk engedjük azt a szomorn dicsőséget, hogy ezt az ügyet több másokkal compromittálja.“

Az alföldi-ütemi vasutépítészeti igazgatóságnál, mely Bécsben tartja székhelyét, e napokban fontos tárgyalások folytak a jövő 1869. évre már szükségelt vasúti kocsinak offert után eszközöndök kállítására tárgyában. Ezen vasúti vonalon a mint az offertekből kivethető, jövő november hóban már több mint 500 új vasúti kocsi fog közlekedni. A számos külföldi és belöldi gyárak közül, melyek a megrendelések elnyerésére versenyeztek, nevezetesen a Pesten alakult magyar svájci gyártársulat az, melynek ezen pályához szükségelt összes készmészállítói és még más kocsikat is megrendeltek.

A magyar országgyűlés, bir szent esztendőnkön reggeli 11 órakor fejezték be a trónbeszéd del. Mindkét ház tagjai a trónbeszéd meghallgatására a kir. palota trón-teremben gyűlnek össze. A trónbeszéd csoportosított gyűlés országgyűlési összes működését, s oly meleg hangon lesz tartva.

mind csak oly alkotmányos ország trónbeszédei lehetnek, hol fejedelm s törvényhozás a legteljesb egyetértésben van.

A delegáltak decz. 5-én már csak a végezt gyűlének egybe, hogy a közösen megállapított költségvetésnek a Felsőháza által jóváhagyását tudni vegyék. Megfeszített munkásságuk decz. 7-én este 9 órakor ért véget, midőn is a magyar delegáció több törlesztést el fogadta, végre oly izenetet kapott, hogy megállapodási elfogadtattak. Az osztrák delegációban az ugyan némi protestáció mellett történt; felhozatván ugyanis a magyar részről küldött izenet elfogadása mellett az, hogy további tárgyalás mellett a magyar törvényhozás nem szavazhatná meg a jövő évi budgetet, a tagok ezt belátták, de kijelenték, hogy ebből semmi következtetés se vonassék. A közös budget áll e szerint, a következő számok: Külgügyminiszterium: 4,081,959 frt rendes és 101,481 rendkívüli kiadás. Pénzügyminiszterium: 1,788,215 frt rendes és 13,830 frt rendkívüli. Tengerészet: 7,461,122 frt rendes és 1,289,028 frt rendkívüli. Szárazföldi hadsereg: 69,774,692 frt rendes és 4,739,681 frt rendkívüli szükséglet.

A tiszai vaspálya társulattal kötött szerződés tárgyalása közben felmerült a képviselőház egyik osztályában azon rögpengetett visszasság, hogy ezen, egészen magyar területen futó pályá olyannyira német jelleggel bír, hogy még viteljegyei is németül szólnak, bolott az állam és déli vasuton magyar szöveg is van. Zsednyi, mint az igazgatóság egyik tagja felelt erre s kijelenté, hogy jövő év első napjától másként lesz a dolog, a német kormány alatt, főként a német szellemű bécsi hitelintézet által létesített vasutársaság a magyar kormány hatáskörébe tértetvén át, ígérkezni fog ennek kívánásait, annak élére egy kitűnő magyar szakértőt fog állítani. A volt igazgató ép azért köszönt le, mert nem tud magyarul, a vasúti személyzet törökiszt meg tanulni. Az igazgató tanács azonban egyelőre Bécsben marad, miután a 70 ezer részvény közül 68 ezer a bécsi hitelintézet birtokában van.

KÜLFÖLD.

Franciaország. Parisban nagy aggodalomban voltak, hogy decz. 2-án ne valami úton módon zavar törjön ki.

A kormány oly elővigyázattal élt, hogy minden nevezetesebb ponton katonaságot csoportosított össze, de a nép hiszdigant viselte magát, és a rend sehol sem zavartatott meg. A riomi feltörvényszék az „Independant du Centre“ szerkesztője ügyében a clermondferandi törvényszék által hozott felmentő ítélet megváltoztatá és a szerkesztőt 500 frank bírságra ítélte. A feltörvényszék tehát a császár óhaját teljesítette. Berryer utódján a francia törvényhozó testületben Marselle város képviselőjét illetőleg, Larcy urat Nimesben és Fallux ismert akadémikust emlegetik. Hogy a Baudin sirján tervelt tüntetés elmarad, azt a „Liberté“ és „Sicile“ már előre hirdették.

Angolország. Disraeli Stanley miniszteriuma lemondott és Gladstone és Russel bizattak meg új miniszterium alakításával. Londonból ugyancsak decz. 4-ől írják, hogy Gladstone elfogadta az új cabinet alakítás iránti meghívást. A cabinet gyantibhatóság következő tagokból fog megalakulni: Clarendon, Granville, Kimberley, Argyll, Dardwell, Sir Loye Childers, Gochen, Bruce, és Forster. Brightnek a cabinetbe való belépése bizonytalan. A parlament ülésai esztendőnkön kezdődnek meg. — Disraeli a két ház conservatív tagjaihoz körözvényt intézett, kijelentve nekik, hogy a minisztereket a becsület és politika kötelezi egy napnál sem maradni tovább a kormányon, miután az új ház bizalmát nem rendelkezhettek. Azonban meg vannak győződve, hogy Gladstone urnak az örökösre vonatkozó politikája teljesen igazlatlan és ők most is megmaradnak ama nézetük mellett, hogy az keresztlyvithetetlen, vagy ha mégis sikerülni fog, hogy rosz következményektől lesz kiserve. Disraeli ék tehát elvkedés miatt küsnak meg.

Disraeli a királynőtől búcsút vett s ez azon volt, hogy a pair méltósággal megizteltség, de Disrael meg képviselő akar maradni, a miért is a neki ajánlott páirséget nejele kerte átruházatni. A választásokra nézve nagyon jellemző, hogy szabadelvű képviselők nagyobbára a városokból kerültek ki, míg a grófságok hagyományukhoz hűen most sem igen buzgólkodtak szabadelvű férfiak mellett. A liberális többség az új parlamentben 107 tagból fog állni, sőt talán 117 tagból ha a skót egyetemek és Orkey-Shelland is szabadelvűleg választanak.

Spanyolország. Prim tábornok ugyanis Miranda által nyilatkozott, hogy nem vágyik hatalomra, és Sagasta belügymin. körözvényt intézett a tartományi kormányzókhöz, hogy a rendet mindenütt feantartsák és meggátolni igyekezzenek, miacnt a reactiót köztársasági szellemű tüntetések szine alatt, a nép elő ne mozdítsa. Mult héten egy spanyol lap új kormányjelöltséggel állott elő, mely szerint Espartero a spanyol köztársaság elnökségét, Creuxa pénzügyéséget, Oastalar a külügyéséget, Figueras a belügyéséget, Pierrars a hadügyéséget foglalják el. Madridban decz. 2-án a Puerta del Sol-téren nagy csoportulás volt, mert a nép attól tartott, hogy a polgári öröseit a belügyminiszterium helyiségében katonasággal akarják felcsereálni. Miután azonban ez alaptalannak bizonyult be, a nép önként szétoszlott. — Azonban azt e körülmény is mutatja, hogy a katonaság magatartása a nép irányában bizonyos feszült jellegűt öltött, mi nagyobbára Prim előléptetési rendeltetéstől veszi eredetét. Olozaga elfoglalta a párisi követséget és jelenleg Parisban van. Innen Izabella exkirálynő, most már a ranjezi grófné tolytonos óvásokat küld az ideiglenes spanyol kormány

ellen. Cuba szigetén még mindig kedvezőtlen az állapot.

Hugo Viktornek egy levelét küldi a „Liberté“ mely Spanyolország köztársasági comitétéhez van intézve. A lángelkt költő hatalmas szavakkal inti a spanyol nemzetet egy mulha lan kötelekességre: a rabzoltság el törlesése. „Önök kérdést intéztek hozzám, — mond Hugo Viktor — én felelek. Miről van szó? A rabzoltságáról. Spanyolország, mely egyetlen rázkodással lerázta a régi gyalázatokat: a fanatismust, absolutismust, verpádot, az isteni jogot, megfogja-e tartani a multból azt, mi a leggyűlöletesebb: a rabzoltságot? En azt mondom: Nem! Eltörles és pedig közvetlen eltörles. Ez a kötelekesség. Van-e itt helye a habozásnak? Lehet-e? Hogyan! azt, a mit Anglia megtett 1838-ban, Franciaország 1848-ban, Spanyolország nem tenné meg 1868-ban! Hogyan? Felszabadított nemzet lenni és lábai alatt mégis egy leláncolt szolga fajt tartani! Hogyan? értelmetlenség, otthon viláosság főt értelem alatt és kívül sötétség! — otthon igazság és kívül igazságtalanság! polgári it, rabzolgartató ott! csinálni egy oly forradalom t, melynek egyik fele dicsőség, a másik fele szegény! — hogyan? a királyság kiűzése után a rabzoltság maradna! lenne mellettek egy ember, ki a tiétek? ember, ki veletek lenne? Fejetekek a szabadság fővege és kezetekek lánch!... Ha ti fényes és híres nemzet vagytok, a rabzoltság intézményének elfogadása: gyalázatokká lesz. A szarnok fején a korona a rabzolgan nyakán a lánch: ugyanazon egy kör és abban a ti, a nép lelke van bezárva. Minden fénytecken rajta van-e mocok: a néger. A rabzoltság sötétségét reátok terjeszti ki, Ti nem közlitek vele a civilizációt és ő közli veletek a barbarismust. A rabzolga által Európa magát Afrikába oltja be. O nemes spanyol nép! itt van reátok nézve a második megszabadulás. Felszabadítottok magatokat a szarnoktól, most szabadelvűtök meg magatokat a rabzolgtól.“ Hauteville-House, 1868. november 22. Hugó Victor.

Poroszországban nagy változások vannak készülőben. Bismarck december 2-án Berlinbe érkezett. Befolyásos körök várják tőle, hogy mindenkéfélt a Schleswig-Holsteini ügyet fogja tisztázni, és hogy Éjszak-Schleswig kívánatai ki lesznek elégitve.

E tartomány két képviselője e héten ki lépett a porosz képviselőházba. A porosz kormánylapok még folyvást szemrehányásokat szórnak Ausztriára és különösen Beust urra, ki a párisi béke V-ik pontja kötelező erejét oly élenként hangsúlyozta. Ellenben az oláh kormány új változását a legmelegebben üdvözlik. Hisz most már senkinek tagadhatja, hogy a Bratiano miniszterium visszavonult a porosz kormány idezéte elő.

Románia. Bukarestben miniszterváltás történt; Bratiano lekötözték. Az új külügyminiszter Ghika Demeter ur. h. hó 4-én fogadta el a konsuli testületet, s oly megnagytató ígéretekkel adott a hatalmasságok egybegyült képviselőinek, hogy semmi, kétség sem foroghat föl arra nézve miszerint a román fejedelemség politikájában lényeges fordulat állott be. A román trónbeszédnek a külügyekre vonatkozó helye ekkép hangzik: „Külügyi viszonylataink a portával fennálló szerződések által feltételek, mek egy viszonytunk a portához szabályozván, a többi hatalmasság irányában szigorú semlegességre utalnak. Kormányom arra törekedett, hogy e kötelekességeknek lelkiismeretesen megfeleljen és ebben országunk legnagyobb biztosítékát látom. A párisi szerződés aláírói iránt mindig a hálaért is erre serkentett. De ezen szerződés nélkül is már helyzetünk arra utal, hogy jó barátságban maradjunk azon nagy államokkal, melyek környeznek; ezekre nézve főérdekünk, hogy jó egyetértésben maradjunk velük és nyugtalanításra ne adjunk alkalmat. Ezen körülmények között meglehetünk győződve, hogy azok a román állam felvirágzását és jólétét örömmel fogják szemlélni, mert ez anyagi érdekükre is jótékony hatással volna.“

A „Opinion“ kárhoztatja a visszavonult Bratiano politikáját és úgy véli, hogy nem Franciaország vagy Itáli, és nem Ausztria idézték elő annak visszavonulását, hanem a porosz király. Ezt tagadása helyzik a porosz lapok, mert ők úgy kívánják feltüntetni a dologot, mintha a berlini kabinet semmi vi szonyban nem volna a dunai fejedelemségekkel. Holott a jól értesült „Post“ bevallotta, miszerint a porosz kormány felkérte volna Károly fejedelmet, bizonyítsa be nyíltan, hogy mennyire távol áll a szövetség államokban való viszkodásoktól és mennyire érdekében áll minden agitatio elnyomása, mely Romania semlegességét veszélyeztetné.

VEGYES.

Ő Felsége a király ma délelőtt méltóztatott fogadni az országos honvédegyelet központi bizottságának Horváth János és Ivánka Imre ezredesekből s Domady Fezenec és Kiss Miklós századosokból álló küldöttségét, a mely az összes honvédegyeletet nevében hódolattal ajánlotta föl Ő Felségének az 1848—49 ki honvédek szolgálatát a trón, hazá és törvény védelmére.

Ez alkalommal Horváth János ezredes, a küldöttség vezetője a következő beszédet intézte Ő Felségéhez a királyhoz: „Felséges császár! legkegyelmesebb Urunk, Királyunk! Mi az 1848—49-iki évi honvédség megbizásából jelentünk meg Felséged magas színe előtt, hogy annak hírsége jobbágyi hódolattal kijelentünk, és kijelentünk, miként az utjonnan felállítandó honvédseregben ki ki tehetsége szerint béke és háboru időjén Felséged magas parancsa alatt szolgálni készek vagyunk. Adjon az ég békét hazánkra, hogy megindult fejlődését Felséged a legszebb ered-

ményre vezérhesse; de ha a sors másként akarnd, férfias öntudattal jelentjük ki, miként azon babérok sorozhoz, melyet Felséged halálunk körül fűzni fog, nem csak egy levelet akarunk szolgálatni.

Vegye Felséged hódolatlunk és szolgálati készségünk nyilvánítását kegyesen, és legyen Felséged meggyőződve, hogy a haza és trón iránti hűségben és a törvényekhez ragaszkodásban rajtunk tultenni senki sem fog. Eljön a király!“

Ő Felsége ezen beszédre a legkegyesebben következőleg méltóztatott felelni: Szivesen fogadom a honvédség hódolatlának és szolgálati készségének nyilvánítását; meg vagyok győződve, hogy a trón és hazairánti kötelekességetek mindenkor hiven teljességedik.

A küldöttség legmagyobb örömmel fogadta Ő Felsége ezen fejedelmi nyilatkozatát, s király Ő Felségét éljenzve távozot.

Nagyzebeni magántudósítások a következőkről értesül a „Sz-k“: A n. sz. zebeni m. kir. vámhivatalnál a politikai hatóság részéről kiküldött vizsgáló biztos, városi tanácsos Seivert „Geschichte Alexandriens“ a balzsamsalvi g. e. seminariumnak címzett nagy esomagt felbontván, benne tömördek oláh proclamatiót fedezett fel, melyek Bukarestből küldettek. E nyomtatott proclamatiók több Bratianofele hős által aláírva azt tartalmazzák, hogy oláhjaink legenyesebb kitarotk, mert nemokára útni fog a szabadelvű oláhja a magyar szarnokság alóli fölmentésükre — muszika és porosz segítség, ez akkor a pronunciamiento jelenben kintzött és szenvedő marttyjai dusan meg fognak jutalmaztatni. Mivel az erdélyi oláh lapok nem adhatták ki, ez utat találták legcélszerűbbnek és kéretik, hogy a nép között minél előbb elterjeszszék stb. A proclamatiókat rögtön felkúdták a kir. biztoshoz.

Erdélyt folyvást látogatják a természetifényesek. Brassó vidékén újabban erős földrengést éreztek, tiszta derült időjárás mellett; Csikszékéről pedig írják, hogy a tél egész szigorával beköszötvén, egyik közelebbi hideg éjjel az égen üstökös mutatkozott, mire a lakosság nagy ijedséggel jósolgat háborút — a meleg kályha mellett.

A Palaton halászata érdekében stb. felszólalást olvasunk a „Somogy“ ban mindenki pusztítja télen nyáron, őszel és tavasszal, a halairól egykor oly híres tavat, mely maholnap egészen meg lesz fosztva kincsétől; az apró halakat, melyeket ezer száma kihuznak s a régi halászok visszazsuztettek, most felsárgítják! vagy a parton garmadáskba öntik, ugy, hogy most hetekig alig halásznak fogast. Felügyelet, gondoskodást s mielőbb szigort kíván az állapot.

József főherceg urról, ki jelenleg Pesten időzik, több lap azt jegyzi fel, hogy a magyar honvédség főparancsnokának fogna kinevezetni.

A vielleksei só bányákban újabb távirat katarat a veszély ismét nagyobb, ugy hogy katasztra várható. A bányák felett épült helység lakossága távozásra hivatott fel, miután a talaj beomlásától félnek.

Az elhunyt pécsi pispók helyettesévé a káptalan Szilágy Józsefet választotta meg.

HIVATALOS.

A hivatalos lap tegnapi száma következőleg magassá káziratokat tett közzé: Kedves gróf Andrássy! Öcsémet József főherceget altábornagy urat, a magyar korona országai honvédségének főparancsnokává kinevezem.

Kelt Budán, 1868. évi decz. hó 5-én.
FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Kedves báró Beust! A lefolyt évben ön újabb igényeket szerzett elismerésemre. Bizalmam folytatosan bizditsa ön hű és rendtelten kitartása hivatása teljesítésében.

Különös hajlamom tanúsításául önnek az örökös grófi méltóságot díjmentesen adományozom.

Kelt Budán, 1868. évi decz. hó 5-én.
FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Könyvészet.

A 1868. Nov. 27—31. megjelent nevezetesebb művek jegyzéke. Közli Aigner és Rautmann könyvkereskedése Pesten (váci utca 18, Nemzeti szálloda).

Horváth Mihály. Williams Roger a „szabadelvű egyház a szabad államban“ elv teremtője s megtestesítője. Életrajzi vázlat. Pest 48 r. 96 l. Ára 84 kr.

Hampel József. A báni méltóság erede tétől kezdve napjainkig. Pest, 48 r. 27 l. Ára 30 kr.

B. Kemény Endre. Két költői beszélő. I., A lámpatorony; II. A szerelem. Pest, 8 r. 139 l. Ára 1 ft.

Emich Gusztáv nagy képes naptára 1869 re. szerkesztéi Sárkány J. F. Számos képpel. Pest. 4 r. 27 l. Ára 1 ft.

Ipolyi Arnold. Lonovics József érsek, magy. akad. igazg. és tisz. tag emlékezete. Pest. 4 r. 68 l. 60 kr.

Menyeyi József. Nevelés és tanítás. Tanítóképző tanítójelöltek használatára. Első kötet I. Fűzet. Pest. 48 r. 96 l. A teljes kötet ára 2 ft.

Varga Mihály. A keresztény katolikus család. I. kötet Győr. 48. 48 r. IV. és 31 ol. Előf. ára a 2 kötetnek 2 ft.

Ludwig János. Töröljük el a vallásügyi miniszteriumot, mint a haladás akadályát. Pest 48 r. 78 l. Ára 60 kr.

A Nibelung-ének. Fordította Szász Károly. Schnorr rajzaival. 9. 10. Fűzet. Pest. 4 r. 345—421. l. 1 ft. 88 kr.

Ponson du Terrail. A szerelem hatalma. Regény 2 kötet. Pest. 8 r. 200 és 208 l. Ára 2 ft.

Riadó. Költemények az 1848-49 ki magyar szabadságharc idejéből. Szerkesztette Léczfalyi B. László. Kolozsvár. 8 r. 236 és 4 l. Ára 1 ft.

Bock E. K. Az egészésség négy könyve. 2. jutányos kiadás. Pesten 8 r. VII. és 822 l. Ára 1 ft.

Monumenta Hungariae historica. Második osztály. Irók. XXIII. kötet (1. és 2. fele): Tökölly Imre és némely főbb híveinek naplói és emlékeztes irásai. 1686—1705. Közli Thaly Kálmán. Pest. 48 r. XXXII. és 784 l. Ára 6 ft. 30 kr.

Bickmore's A. S. Reise in dem ostind. Archipelagus. Jena.

Bilder-Atlas zum Convers-Lexikon 2 vollständig umgearb. Aufl. 500 Taf. mit erläut. Texte. In 100 Liefer. Leipzig. 45 kr.

Griesinger, Th. Von 1866—1869. Illust. Geschichte d. Neuzeit. In 4—6 Lieferungen. Stuttgart 430 kr.

v. Hartens, F. A. Grundlegung von Aesthetik, Moral u. Erzieh. Lehre. Halle. 1 ft. 20 kr.

Inmortellen aus einer Kaisergruft. Lieder eines heimgegangenen Fürsten. Dichtungen S. M. des hochseligen Kaisers Maximilian von Mexiko. Illustr. von Herm. Stille. Mit Farberdruck. Leipzig 21 ft. 60 kr.

Lewald, Fanny Sommer u. Winter am Genfersee. Ein Tagebuch. Berlin 2 ft. 15 kr.

Lotze Herm. Mikrokosmos. Ideen zur Naturgeschichte u. Geschichte der Menschheit. Versuch einer Anthropologia I Bd. 2 Aufl. Leipzig. 4 ft. 50 kr.

Müller Max. Essays 2. Bde. Aus dem Engl. übersetzt, Leipzig. I. Band. Beiträge z. vergleich. Religionswissenschaft. 3 ft. 60 kr.

Polko Elise Verklungene Akkorde. Gedekblätter. 2 Aufl. Berlin 2 ft. 40 kr.

v. Schlagintweit-Sakulunski Herm. Reise in Indien und Hochasien. Mit 3 Karten, 14 Landschaften etc. in Farberdruck. 2 Bde. Leipzig. 4 Br. 8 ft. 40 kr.

Tietz Fr. Wien. Diabolische und menschliche Photographien. Berlin 1 ft. 20 kr.

Zukertort J. H. Sammlung der auserlesensten Schachaufgaben, Studien und Endspiele aller Zeiten. Berlin 90 kr.

Schiller's sämmtl. Werke Ullständige neu durchgesehene Ausgabe in 1 Band. Stuttgart. 1 ft. 62 kr.

Schiller's sämmtl. Schriften. Histor. kritische Ausgabe von K. Goedeke 3. 4. Theil. Stuttgart 4 ft. 16 kr.

Rückert's F. sämmtliche poetische Werke. 23. 24. Liefg. Frankfurt 4 ft. 48 kr.

Preyer W. Ueber die Grenzen des Empfind. Vermögens und des Willens. Bonn 60 kr.

Ruge A., Reden über Religion, ihr Entstehen und Vorgehen. An die Gebildeten unter ihren Verehrern. Berlin 1 ft 80 kr.

Die Orgel, ihre Aufgabe und Lage in der katholischen Kirche. Münster 24 kr.

Villari, P. Geschichte Girolami Savonarola's und seiner Zeit. Unter Mitwirkung des Verfassers aus d. Ital. von M. Berdushek. 2 Bde. Leipzig 7 ft. 20 kr.

Laublaye E. Gesammelte Werke, deutsche Ausgabe, Heidelberg, II. Band. Geschichte der Vereinigten Staaten von Nordamerika. I. Bd. Die Colonien vor der Revol. 2 Hälfte 90 kr.

v. Maltzan H. Reise auf der Insel Sardinien. Nebst einem Anhang über die phönice. Inscriften Sardiens. Mit Illustrat. Leipzig. 4 ft. 50 kr.

v. Maltzan H. Sittenbilder aus Tanis und Algrien. Mit 1 Tafel. Leipzig 2 ft. 40 kr.

Bolz B. Die geograph. Entdeckungen und Entdecker der neuesten Zeit in orientirender Umschau. 5 Vorträge Mühlhausen. 1 ft. 8 kr.

Stahl A. Spanien. Reiseblätter 2 Bände 2 Aufl. Leipzig 3 ft. 60 kr.

Gerstäcker F. Neue Reisen durch die vereinigten Staaten, Mexiko, Ecuador, Westindien und Venezuela. 3 Bände. Jena. 9 ft. 60 kr.

Jahn Otto. Aus den Alterthumswissenschaft. Populäre Aufsätze Bonn. 4 ft. 50 kr.

Pech F. Schiller Gallerie. Mit Stahlstichen Octav Ausgabe 2 Aufl. (In 20 Liefergen.) 1 Liefg. Leipzig 36 kr.

Felder F. M. Reich und Arm. Eine Geschichte aus den Brezgenwalde. Leipzig. 3 ft. 24 kr.

v. Redwitz O. Amaranth. 25 Aufl. Mainz. 1 ft. 80 kr.

Nyiltér.

Biztos gyógyszer. Tüdöguta, tüdöhurut, mellhögés, melégés és a ragacos fleγμα fel nem köhögtetése ellen.

Horgos, 1868. 24/11.

Tekintetes orvos ur! Az ön által feltalált tüdő hurut lada-csok*) egészésem csaknem tökéletesen helyre álliták; miért is a legnagyobb hálaelismerésemet nyilvánítom önnek, mint e gyógyszer feltalálójának, s egyszeremint felkértem ön, miszerint Ujhelyi Ágoston, horgosi segédlelkésznek utánvétele mellett megküldeni egy tégvecsével ne terheltessek. Ezek után fogadja őszinte hálaomat.

Tekintetes Ócsváry Ede, orvos urnak Debreczenben tisztelője Katona János s. k.

*) Az Ócsváry féle lada-csok forrástára Dr. Wagner Daniel úr gyógytársában van váci út 59 sz.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

Table with multiple columns: Pesti áru- és értéktörzs, Magyar értékpapírok árkelete, Bécsi börze, Részvények, and Elsőségi kötvények. It lists various financial instruments and their prices.

HIRDETÉSEK.

Large advertisement for 'SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ-GŐZÖSÖK' (Steamship Transporters). Includes a steamship illustration, the text 'Első es. kir. szab. dunagózhaj. társ.', and detailed schedules for routes like 'A Dunán' and 'A Tiszán'.

Advertisement for 'Singer Manufacturing Company'. Features the Singer logo, an illustration of a woman sewing, and text in Hungarian and English describing the company's products and services.

Vertical text on the right edge of the page, including 'II. ÉV', 'Megjelent', 'Essenti', 'Betg', '5 kr. bá', 'K', 'Tiszte', '4-ikéről', 'tette', 'vissza', 'korának', 'ezikének', 'hitvallók', 'gyeletes', 'sében', 'jelme', 'tükrében', 'vők leg', 'nyal az', 'jogát', 'Majd e', 'ült vért', 'tünk, me', 'nagy püsp', 'feljegyezve', 'az összes', 'tek papá', 'kekre!', 'Nem t', 'nagyságáb', 'más alkalo', 'Igen, a', 'és püspök', 'igazság di', 'a nép és', 'és ma meg', 'a ker. egy', 'elleni nagy', 'kivívni; és', 'nek erőskö', 'összes l', 'end ki fo', 'mogát is', 'Mogszo', 'likust, hog', 'ben, az als', 'közül még', 'ki apostoli', 'küzdni?', 'ürügy alati', 'felszólalás', 'és így több', 'nának. Egy', 'katholikus', 'ily követel', 'kenyebb sé', 'zetnek!', 'De még', 'szág prim', 'karának el', 'ház hittárg', 'figyelemre', 'Ily leal', 'zunknak eg', 'heti, és egy', 'zunk érde', 'tömörülmi k', 'Minden', 'A FÜG', 'D', 'a m. k. tud', 'nagyságos', 'me', 'Eme jav', 'marad a h', 'mely idő al', 'éptletnek f', 'gas minister', 'A mi n', 'körüli törté', 'ményben rés', 'A hitte', 'zsöt nyert', 'A jogtud', 'József a', 'é azonfőül a', 'lanvizsgálat', 'tek ki. *)', 'Az orvos', 'János magá', 'ozimet kapt', 'Korányi', 'orvosi tudon', 'engedélyyel', '*) 1863', '1868 június', 'gustus 5-ké', '17-ken 9694', '*) 1868 ja